

השתלמות מוכרת בסיעוד בתחום פצעים וסטומה מבנה ותיאור התכנית לשנת 2023

תיאור כללי של תכנית ההשתלמות:

חטיבה משותפת (147 שעות לימוד)

יחידת לימוד משותפת בתוכנית להשתלמות מוכרת בטיפול בחולה כרוני מיועדת למשתלמים בתחום פצע, סכרת, שיקום, רפואה ראשונית.

תחום ייחודי – תכנית עיונית (268 שעות לימוד):

הקורס יעסוק בהקניית ידע, במושגים, עקרונות, מטרות, ותהליכים של מניעה, וטיפול במטופל עם פצע, סטומה ואי שליטה בסוגרים על רצף מעגל החיים. יקנה כלים לאומדן, הערכה והתערבות לצורך קבלת החלטה על תכנית טיפול מותאמת למטופל. יקנה מיומנות טיפול בפצעים וסטומה וזאת במטרה להביא לריפוי הפצע תוך שמירה על תפקוד מרבי והתייחסות למכלול הגורמים הגופניים, נפשיים וסוציאליים.

התנסות קלינית (152 שעות):

ההתנסות תתמקד באינטגרציה ויישום של החומר הנלמד, תוך קבלת החלטות קליניות בטיפול במטופל עם פצעים, סטומה ואי שליטה. יושם דגש על פיתוח תוכניות להתערבות והדרכה בשיתוף עם צוות רב מקצועי.

פעולות סיעוד המעוגנות בתפקידן של אחיות בוגרות השתלמות מוכרת בפצע וסטומה:

הערות	תנאים וסייגים	פעולות סיעוד
הפסקה מידית ודיווח לרופא המטפל במידה וקיימת הפרשה דמית מהפצע	1. על פי פרוטוקול מאושר על ידי מנהל המחלקה/מרפאה - פרוטוקול המבוסס על ההנחיות הארציות והבין לאומיות בתחום ושנכתב בצוות רב מקצועי בהנחייתם של הרופא המטפל ואחות מתאמת תחום פצעים. 2. קבלת ההחלטה לאחר התייעצות עם אחות מתאמת פצע מוסדית בבית חולים/אזורית בקהילה. 3. הסמכות לא כוללת טיפול בלחץ שלילי עם שטיפה ע"י אנטיביוטיקה. 4. הסמכות לא כוללת טיפולים באזורי סכנה כגון בטן וחזה. 5. <u>הסמכות לא קיימת במצבים הבאים המהווים התוויות נגד :</u> • נמק • זיהום משמעותי בפצע • קירבה לכלי דם, עצבים ופיסטולה • אוסטאומיליטיס לא מטופלת • ממאירות בפצע • דימום פעיל • מטופל עם הפרעה בתפקודי קרישה • מטופל הנוטל תרופות אנטיקואגולנטיות	1. החלטה על טיפול בלחץ שלילי בגפיים עליונות ותחתונות, עכז וגב במטופלים מעל גיל 18
		2. החלטה על הפסקת טיפול בלחץ שלילי
	על פי פרוטוקול מאושר על ידי מנהל המחלקה/מרפאה - פרוטוקול המבוסס על ההנחיות הארציות והבין לאומיות בתחום ושנכתב בצוות רב מקצועי בהנחייתם של הרופא המטפל ואחות מתאמת תחום פצעים.	3. החלטה על טיפול בכוויה דרגה ראשונה ושנייה על רקע של טיפול בקרינה. מתוך קבוצות תרופות וחבישות: Alginate, Hydrogel, Foam, Hydrofiber, Hydrocolloid, יוני כסף, דבש רפואי, קולגן, Skin barriers, Trolamine, גזה שומנית, חבישות לחות ותכשירים לחלוח העור, Alginogel.

	ההחלטה תתבצע לאחר תשובה תקינה של בדיקת דופלר ובדיקת מדד זרימת הדם. (בדיקות אלו יתבצעו בהחלטת הרופא בלבד)	4. החלטה למתן מרשם לטיפול בגרביים אלסטיות ואגדים.
הערות	תנאים וסייגים	פעולות סיעוד
	1. על פי פרוטוקול מאושר על ידי מנהל המחלקה/מרפאה - פרוטוקול מבוסס על ההנחיות הארציות והבין לאומיות בתחום ושנכתב בצוות רב מקצועי בהנחייתם של הרופא המטפל ואחות מתאמת תחום פצעים. 2. הסמכות לא כוללת משחות המכילות אנטיביוטיקה. 3. הסמכות לא כוללת משחות המכילות סטרואידים.	5. קבלת החלטה על טיפול בחבישות ומשחות לפצע קשה ריפוי. מתוך קבוצות חבישות ותרופות: Alginate, Hydrogel, Foam, Hydrofiber, Hydrocolloid, יוני כסף, הרטבות, דבש רפואי, קולגן, פחם, Skin barriers, Trolamine, גזה שומנית, חבישות לחות ותכשירים לחלוח העור, Alginogel.
		6. הפנייה והחלטה על טיפול במשטחים תומכים (מזרנים, כריות הושבה).
לאחר התייעצות עם הרופא	1. הסמכות לא כוללת מצבים של פצע במיאטוס. 2. הסמכות לא קיימת במקרה של התוויות נגד להכנסת קטטר.	7. קבלת החלטה על הכנסת צנתר לשלפוחית השתן לצורך מניעה וטיפול בפצע קשה ריפוי, באזור עכוז ופרינאום, מדרגה שלישית ומעלה וכן קיימת הערכה שדליפת השתן מעכבת את ריפוי הפצע.
	1. הסמכות לא קיימת במקרה של התוויות נגד להוצאת קטטר.	8. קבלת החלטה על הוצאת צנתר משלפוחית השתן במצבים בהם הקטטר הוכנס לצורך מניעה וטיפול בפצע קשה ריפוי.
		9. החלטה על טיפול ב Incontinence Associated Dermatitis קבוצות תרופות: מניעתי: תכשירים להגנה על העור (Productive skin barriers) טיפולי: Hydrocolloids, Hydrogel, גזה שומנית, Alginogel, חבישות דבש רפואי, תכשירים מכילי אבק, תכשירים להגנה על העור (Productive skin barriers) ותכשירים לחלוח העור.
	1. על פי פרוטוקול מאושר על ידי מנהל המחלקה/מרפאה - פרוטוקול מבוסס על ההנחיות הארציות והבין לאומיות בתחום ושנכתב בצוות רב מקצועי בהנחייתם של הרופא	10. החלטה על טיפול בכוויה דרגה ראשונה ודרגה שנייה שטחית עד ל 5% של שטח הגוף באשפוז ובקהילה. במטופלים מעל גיל 15 שנה.

	המטפל ואחות מתאמת תחום פצעים. 2. כוויה דרגה 2 לא כולל כוויה עמוקה 3. לא כולל כוויות חשמל, חשש לשאיפת עשן, כוויה בפנים, כוויות באזור גניטליה, כפות ידיים ורגליים.	מתוך קבוצות תרופות: Alginate, Hydrogel, Foam, Hydrofiber, Hydrocolloid, יוני כסף, דבש רפואי, קולגן, Skin barriers, Trolamine, גזה שומנית, חבישות לחות ותכשירים לחלוח העור, Alginogel.
הערות	תנאים וסייגים	פעולות סיעוד
פעולת ביצוע בכפוף להוראת רופא	1. הסמכות לא קיימת במטופלים עם מחלות מעי דלקתיות בשלב האקוטי. 2. הסמכות לא קיימת במטופלים עם חשד לחסימה <u>מכנית</u> (גידול חוסם או גרורות בבטן). 3. הסמכות לא קיימת במטופלים המקבלים רדיותרפיה וכימותרפיה. 4. הסמכות לא קיימת במצבים בהם ידוע על <u>היצרות מכנית</u> של פתח הסטומה. 5. הסמכות לא קיימת במצבים של צניחת המעי ובקע של המעי.	11. <u>ביצוע</u> חוקן דרך סטומה מסוג קולוסטומי במטופלים מעל גיל 18 ובתנאי שקיים מצב של היעדר יציאה למעלה מ- 72 שעות ולאחר שניתן טיפול במרכזי צואה ללא הטבה ובכפוף להוראת רופא.
פעולת ביצוע בכפוף להוראת רופא		12. <u>ביצוע פעולת</u> הוצאת גשר (ROD) לאחר ניתוח לבניית STOMA מסוג LOOP ILEOSTOMY או LOOP COLOSTOMY ובכפוף להוראה רפואית.
	על פי פרוטוקול מאושר על ידי מנהל המחלקה/מרפאה - פרוטוקול מבוסס על ההנחיות הארציות והבין לאומיות בתחום ושנכתב בצוות רב מקצועי בהנחייתם של הרופא המטפל בפצעים ואחות מתאמת תחום פצעים.	13. החלטה על מתן טיפול בפצע דרגה ראשונה ודרגה שנייה על רקע דליפה (אקסטרוזציה) מתוך קבוצות תרופות: Alginate, Hydrogel, Foam, Hydrofiber, Hydrocolloid, דבש טיפולי, Skin barriers, Trolamine, גזה שומנית, חבישות לחות.
פעולת ביצוע בכפוף להוראת רופא	1. לא כולל מטופלים אונקולוגים 2. לא מטופלים עם הפרעות קרישה/ טיפול בנוגדי קרישה 3. לא כולל פצע שעומקו אינו ידוע	14. הפרדת רקמה נימקית ושטחית <u>שהחלה בתהליך היפרדות והתנתקות</u> מעל מיטת הפצע <u>בביצוע האחות ובכפוף להוראת רופא</u>

ת כ נ י ת ה ל י מ ו ד י ם

מספר שעות	שם הקורס
22	1. מבוא לפצעים
60	2. סיווג, אטיולוגיה
16	3. כוויות
8	4. פצעים בפגים, תינוקות וילדים
6	5. מניעת זיהומים
12	6. טיפול בפצעים באוכלוסיות מיוחדות
32	7. הערכת מטופל עם פצע, אומדן ועקרונות הטיפול בפצעים
6	8. תזונה ופצעים
8	9. פצעים בחולי סוכרת
6	10. איכות ובריאות בפצעים ומניעת גזענות אפליה והדרה
78	11. טיפול בסטומה
6	12. אי שליטה על סוגרים
4	13. דמוי גוף מיניות והיבטים פסיכוסוציאליים בפצעים וסטומה
4	14. ניהול טיפול רצף טיפול קהילה ובי"ח
268	תכנית עיונית
152	התנסות קלינית
420	סה"כ

1. מבוא לפצעים (22 שעות)

תיאור הקורס:

הקורס יעסוק בהכרת עולם התוכן של הפצעים, אנטומיה ופיזיולוגיה של העור ואומדן עור בקרב אוכלוסיית המבוגרים והילדים.

תכני הקורס:

1. מבנה ותפקוד העור (4 שעות) :

- אנטומיה ופיזיולוגיה של העור וכלי הדם
- תפקידי העור
- הכרת מיקומים אנטומיים שכיחים לפצעים

2. אומדן עור (2 שעות) :

- פתולוגיה ותהליכים בעור:
 - הפרעות פיגמנטציה
 - בצקת – EDEMA
 - שינויים במבנה העור - Lesions (נגעים)
 - פריחות בגוף
 - שינויים וסקולריים
 - צלקות
 - שיער וציפורנים
- עקרונות כלליים לביצוע אומדן עור ומיומנות האומדן
- עקרונות תכנון, ביצוע, הערכה תיעוד ודיווח של אומדן עור

3. שלבי ריפוי הפצע וגורמים מעכבים (2 שעות)

4. הגדרות פצעים (2 שעות):

- פצע אקוטי וכרוני ואטיולוגיות של פצעים: לחץ, ורידי, עורקי, סוכרתי, פצעים על רקע מחלות עור, גידולי, ניתוחי, כוויות, קרעי עור וסיווגם, פצעים אטיפיים, פצע קשה ריפוי

5. היסטוריה של תורת הטיפול בפצעים וסטומה (1 שעות)

6. אפידמיולוגיה של פצעים וסטומה בארץ ובעולם (1 שעות) – מדידת היארעות והימצאות

7. היבטים כלכליים של טיפול בפצעים (2 שעות)

8. מודלים לטיפול בצוות רב מקצועי (2 שעות)

9. בניית ויישום תכנית טיפול בפצעים (2 שעות)

10. היכרות עם פרוטוקולים מבוססי ראיות לטיפול בפצעים (2 שעות)

11. מדדי איכות בתחום הטיפול בפצעים (2 שעות)

2. סיווג ואטיולוגיה (60 שעות)

תיאור הקורס:

הקורס יעסוק בהכרת אטיולוגיות שונות לפצעים וסולמות לאיתור פצע לחץ בקרב אוכלוסיית המבוגרים והילדים ויקנה כלים לאבחון סוג הפצע.

תכני הקורס:

▪ פצע לחץ (6 שעות):

- סולמות לאיתור מטופלים בסיכון: Waterlow, Norton, Braden, Braden Q
- - NSRAS (Neonatal skin risk assessment scale),
Pressure Ulcer Scale for Healing - PUSH TOOL
- גורמים להתפתחות פצע לחץ
- דרגות פצע לחץ
- כיב סוכרתי (יפורט בפרק נפרד)
- כיב וסקולרי – ורידי, עורקי (8 שעות)
- פצע ממקור גידולי כולל פצעי קרינה וטיפול פליאטיבי (4 שעות)
- לימפאדמה (Lymphedema) כולל תרגול חבישות ומתן מרשמים (6 שעות)
- כוויות (יפורט בפרק נפרד)
- קרעי עור כולל סיווג, פצעים בחיץ (4 שעות)
- פצעים על רקע טיפול תרופתי (כגון: סטרואידים, כימותרפיה) (2 שעות)
- פצע ניתוחי (סגור, פתוח, מזוהם, נקי) (4 שעות)
- אקסטרוזציות (Extravasation) (6 שעות)
- פצעים על רקע אביזרים רפואיים (כגון: טובוס, טרכאוסטומי, זונדה) (2 שעות)
- פצעי טראומה (4 שעות)
- מחלות עור וכיבים כדוגמת (10 שעות):
 - מחלות עור: ביטוי משני של פגיעה ממחלות זיהומיות וויראליות (כגון: מנינגוקוקסמיה, שלבקת חוגרת)
 - פטרת של העור והציפורן
 - Erysipelas
 - צלוליטיס (Cellulitis)

- Necrotizing fasciitis
- Leishmaniasis
- Toxic Epidermal Necrolysis (TEN) /Steven Johnson syndrome
- גידולי עור ופצעים
- Graft versus host disease
- Hydradenitis
- גזזת
- מחלות אוטואימוניות כגון: וסקוליטיס (Vasculitis), לופוס (Lupus) (2 שעות)
- פצעים אטיפיים (2 שעות)

3. כוויות (16 שעות)

תיאור הקורס:

הקורס יעסוק במניעה והכרת הסיבות השונות לכוויות בקרב אוכלוסיית המבוגרים והילדים ויקנה כלים לסיווג דרגות הכוויה, טיפול, סיבוכים ועבודה בצוות רב מקצועי

תכני הקורס:

- מניעה ותהליכי חקיקה בתחום מניעת כוויות
- כוויות ומצבי אסון
- סוגי כוויות: קור, חשמל, כימית
- הטיפול בכוויות:
- הראשוני בשטח בנפגע כוויות כחלק מפגיעה רב מערכתית
- החייאת נזולים ודילמות טיפוליות
- הטיפול בכאב
- טיפול מקומי בכוויה
- איזון ערכי סוכר בקרב נפגעי כוויות
- התערבויות כירורגיות
- שחזורים ותחליפי עור
- טיפול בצלקות
- סיבוכים מידיים ומאוחרים
- כוויות בעיניים
- מניעת כוויות בילדים וטיפול בילדים נפגעי כוויות

4. פצעים בפגים, תינוקות וילדים (8 שעות)

תיאור הקורס:

הקורס יעסוק בדגשים ייחודיים במניעה, אומדנים וטיפול באוכלוסיית פגים, תינוקות ילדים.

תכני הקורס:

- אומדן עור בפגים, בתינוקות ילדים (2 שעות)
- מומים ומחלות עור בפגים, תינוקות וילדים (כגון: Epidermolysis Bullosa (EB) (4 שעות)
- Congenital Insensitivity to Pain with Anhidrosis (2 שעות)

5. היבטים במניעת זיהומים בפצעים (6 שעות)

תיאור הקורס:

הקורס יעסוק בהכרת מחוללי זיהום עיקריים בפצעים, מניעת זיהומים וסיבוכים.

תכני הקורס:

- הכרת מושגים עיקריים (Contamination, Infection, Inflammation, Bioburden, Biofilm)
- כללי לקיחת תרבית מפצע
- טכניקה אספטית לטיפול בפצעים
- מחוללי זיהום בפצע
- טיפול בפצעים מזוהמים

6. טיפול בפצעים באוכלוסיות מיוחדות (12 שעות)

תיאור הקורס:

הקורס יכלול את התחומים הבאים הקשורים להיבטים באוכלוסיות מיוחדות.

תכני הקורס:

- פצעים בקשישים
- פצעים באוכלוסייה עם משקל קיצון
- פצעים בנפגעי חוט שדרה
- פצעים בטיפול נמרץ
- פצעים בחדר ניתוח

- כיב קנדי (Kennedy) והטיפול בפצע בסוף החיים
- פצעים בפה בילדים ובמבוגרים

7. הערכת מטופל עם פצע, אומדן ועקרונות הטיפול בפצעים (32 שעות)

תיאור הקורס:

הקורס יעסוק באומדן פצע, סיבוכים בריפוי הפצע ועקרונות הטיפול בפצעים במבוגרים וילדים.

תכני הקורס:

- טכנולוגיות לאבחון הפצע (MRI, US, CT, רנטגן, מעבדה, מיפוי עצמות ועוד)
- טיפולים כירורגיים בפצעים
- טיפולים משלימים בפצעים (כגון: גלי רדיו, אולטרסאונד)
- אביזרים ומשטחים תומכים למניעה וטיפול
- עקרונות וחשיבות לניקוי פצעים (כולל תרגול)
- החלטה על סוג החבישה, עקרונות ומיומנויות חבישה באזורי גוף שונים (כולל תרגול)
- סוגי הטירות ובחירת ההטריה המתאימה: כירורגית (הפרדת רקמה נימקית ושטחית שהחלה בתהליך היפרדות והתנתקות מעל מיטת הפצע), אוטוליטית, ביולוגית (רימות ועלוקות) (כולל תרגול), אנזימתית, מכאנית, כימית
- טיפול בלחץ שלילי ושטיפה (כולל תרגול)
- טיפול היפרברי (תא לחץ)
- טיפול באוזון
- טיפול בכאב בפצע אקוטי, כרוני ונוירופתי

8. תזונה ופצעים (6 שעות)

תיאור הקורס:

הקורס יעסוק בלימוד והבנת חשיבות הקשר שבין תזונה למניעה וריפוי פצעים.

תכני הקורס:

- סולמות אומדן לאיתור מטופלים בתת תזונה
- העשרה ותמיכה תזונתית:

- עקרונות בתמיכה תזונתית
- סוגי פורמולות
- התאמה למטופל לפי גיל ומחלות רקע
- העשרה בתוספי תזונה (ויטמינים ומינרליים)

9. פצעים בחולי סוכרת (8 שעות)

תיאור הקורס:

הקורס ידון בדגשים באיתור וזיהוי מטופלים בסיכון לפתח כיב בכף הרגל, עקרונות הטיפול בכיב סוכרתי, טיפולים שמרניים וניתוחיים בכיב סוכרתי.

תכני הקורס:

- אומדן כף רגל סוכרתית
- גורמי סיכון לפתח כיבים בכף הרגל
- הכרת הדפורמציות השונות בכף רגל סוכרתית כולל תסמונת ע"ש שרקו (Charcot)
- אומדני פצע סוכרתי (וגנר, סאן אנטוניו)
- כיבים נוירופטים
- זיהום בפצע סוכרתי
- טיפולים כירורגיים בכף רגל סוכרתית
- מפה טיפולית להדרכה ברגל סוכרתית
- שיטות להקלת לחץ offloading
- נעלים מותאמות
- פודיאטור ופצעים בכף הרגל

10. איכות ובטיחות בפצעים ומניעת גזענות, אפליה והדרה (6 שעות)

תיאור הקורס:

הקורס יעסוק בהכרת מדדי איכות בתחום הפצעים המקובלים בארץ ובעולם.
הקורס יעסוק בהכרת מאפיינים תרבותיים ואמונות באוכלוסיות שונות ובמגזרים שונים.

תכני הקורס:

- תיעוד למניעת תביעות בתחום הפצעים
- ניהול סיכונים בארץ ובעולם בתחום הפצעים
- תחקור אירועים חריגים בפצעים
- צילום רפואי של פצעים ותיעוד
- מדדי איכות בתחום הפצע
- אמונות תרבותיות הקשורות לטיפול בפצעים
- התמודדות עם סוגיות של גוון עור באומדן וריפוי הפצע

11. טיפול בסטומה (Ileostomy, Colostomy, Urostomy, **Gastrostomy**) (78 שעות)

תיאור הקורס:

הקורס יעסוק במטופל לאחר ניתוח סטומה. פתופיזיולוגיה, סוגי ניתוחים, עקרונות טיפול וסיבוכים בתינוקות, ילדים ומבוגרים. במסגר הקורס ידונו היבטים רפואיים, סיעודיים ופסיכוסוציאליים הקשורים בטיפול במטופלים בעלי סטומה ובני משפחותיהם.

תכני הקורס:

- התפתחות תחום הסטומה, אפידמיולוגיה, היבטים כלכליים בארץ ובעולם, ארגון בעלי סטומה
- אנטומיה ופתופיזיולוגיה של מערכת העיכול (כולל קישור לאמברולוגיה)
- גורמים ליצירת סטומה במערכת העיכול במבוגרים
 - מחלות מעי דלקתיות (קרוהן, קוליטיס)
 - אפידמיולוגיה ואטיולוגיה
 - טיפול שמרני
 - סרטן מעי גס והרקטום
 - אפידמיולוגיה ואטיולוגיה
 - גילוי מוקדם
 - טיפול אונקולוגי (ניואדג'בנטים ואדג'בנטי) – (Adjuvant, Neoadjuvant)
- סיבות אחרות
 - פוליפוזיס Polyposis
 - דיברטיקולוזיס Diverticulosis
 - טראומה
 - וולבולוס Volvulus
- ניתוחים ליצירת סטומה במערכת עיכול וסוגי סטומה
- אנטומיה ופתופיזיולוגיה של מערכת השתן
- גורמים ליצירת סטומה במערכת השתן
 - אפידמיולוגיה ואטיולוגיה
 - טיפול שמרני
- ניתוחי שחזור והטיות בדרכי השתן
- אנטומיה ופתופיזיולוגיה של מערכת גניקולוגית
- גורמים ליצירת סטומה במערכת גניקולוגית

- אפידמיולוגיה ואטיולוגיה
- טיפול שמרני
- ניתוחים גניקואונקולוגים ואקזטרציה (Pelvic exenteration)
 - הטיפול הסיעודי בשלב קדם ניתוחי, סימון מקום הסטומה
 - הטיפול לאחר ניתוח סטומה, הטיפול בכאב והוצאת גשר (rod) (כולל תרגול)
 - אומדן סטומה ושלמות העור (Discoloration Erosion Tissue over Growth)
 - עקרונות הטיפול בסטומה, הכרה, התאמת הצידוד והדרכת המטופל (כולל תרגול)
 - תזונה ומאזן נוזלים בקרב בעלי סטומה
 - ניהול טיפול בעצירות, שלשול, ריח וגזים, הדרכה וביצוע חוקן
 - סיבוכים מוקדמים לאחר ניתוח סטומה וטיפול
 - היפרדות רירית הסטומה
 - נמק של רירית הסטומה
 - טרקציה של סטומה
 - סיבוכים מאוחרים לאחר ניתוח סטומה וטיפול בסטומות מורכבות
 - היצרות
 - צניחה (Prolapse)
 - טראומה
 - הרניה פראסטומלית
- טיפול במחלות וגירוי עור סביב סטומה ונקזים (אלרגיה, זיהומי עור, גרנולומה, פיודרמה גנגרנוזום)
- סטומה בתינוקות, ילדים ומתבגרים
 - אפידמיולוגיה ואטיולוגיה
 - סוגי ניתוחים וסטומות
 - עקרונות הטיפול בסטומה, הכרה והתאמת הצידוד, הדרכת הורים
 - סיבוכים
- טיפול בפיסטולה
 - סוגי פיסטולות, אפידמיולוגיה ואטיולוגיה
 - עקרונות הטיפול בפיסטולה
 - טיפול כירורגי
- עקרונות הטיפול ב-Percutaneous Endoscopic Gastrostomy PEG (6 שעות)
 - הכרת הצידוד,
 - החלפה/החזרת צינורית
 - זיהוי וטיפול בסיבוכי עור והדרכת המטופל (כולל תרגול)

12. אי שליטה על סוגרים (6 שעות)

תיאור הקורס:

הקורס יעסוק באטיולוגיה, זיהוי, מניעה וטיפול באי שליטה על סוגרים בילדים ובמבוגרים.

תכני הקורס:

- סיבות לאי שליטה על סוגרים והתוויות להכנסת/ הוצאת קטטר שתן
- אומדן Incontinence Associated Dermatitis
- Incontinence Associated Dermatitis מניעה וטיפול (2 שעות)
- פיזיותרפיה של רצפת אגן
-

13. דימוי גוף, מין, מיניות והיבטים פסיכוסוציאליים במטופלים עם פצעים וסטומה (4 שעות)

תיאור הקורס:

הקורס יעסוק בהכרת מודלים להתמודדות, להסתגלות לשינוי, להדרכה ולאמון מטופלים לטיפול עצמי. במסגרת הקורס הלומדים יתרגלו הדרכה וייעוץ למטופלים ובני משפחותיהם.

תכני הקורס:

1. דימוי גוף, הערכה עצמית, מין ומיניות
2. מודלים להתמודדות והסתגלות לשינוי כולל מצבים רגשיים (כגון: דכאון וחרדה)
3. מודלים ומיומנויות בהדרכת מטופלים
4. התמודדות עם התנגדויות ואמון לטיפול עצמי
5. הדרכה למין ומיניות במטופלים עם פצעים וסטומה

14. ניהול טיפול רצף טיפול קהילה וב"ח (4 שעות)

תיאור הקורס:

הקורס יעסוק בהעברת מידע לצורך שמירה על רצף טיפול הניתן למטופל, בין המטופלים ובין מסגרות הטיפול.

תכני הקורס:

1. רצף טיפול בית חולים קהילה בטיפול בפצעים
 2. רצף טיפול בית חולים קהילה בטיפול במטופלים עם סטומה
 3. רצף טיפול בית חולים קהילה בטיפול בכיב סוכרתי
- השתלמות מוכרת בסיעוד בפצעים לשנת 2023 – מנהל הסיעוד

התנסות קלינית בתחום פצעים וסטומה

תרגול בסימולציה:

- אגידה לטיפול במצבי לימפאדמה ומתן מרשמים
- מיומנויות חבישה וניקוי פצע
- טיפול ברימות רפואיות
- לחץ שלילי
- טיפול בסטומה, הוצאת גשר
- התאמת הציוד ואביזרי העזר לטיפול בסטומה
- מיומנות ביצוע וקבלת החלטה על ביצוע חוקן דרך קולסטומי
- החלטה על הכנסה והוצאת קטטר שתן
- הפרדת רקמה נימקית ושטחית שהחלה בתהליך היפרדות והתנתקות מעל מיטת הפצע

היקף ההתנסות: 152 שעות

שעות התנסות	היחידה
48 שעות	מרפאות פצעים ייעודיות ומרפאת כף רגל סוכרתית
8 שעות	מרכז לרפואה היפרברית (תא לחץ)
40 שעות	מרכזת תחום פצעים וסטומה בקהילה ומרכזת תחום פצעים וסטומה באשפוז ומרפאה קולורקטאלית (חשיפה לילדים ולמבוגרים)
24 שעות	מרפאת פלסטיקה / מחלקת פלסטיקה/ כוויות והתנסות עם אח/ות מומחים בכירורגיה
32 שעות	מרפאת עור (חשיפה לילדים ולמבוגרים)
152 שעות	סה"כ -

מטרת ההתנסות:

ניהול טיפול ומתן מענה לצרכים ייחודיים במטופלים עם פצע, סטומה ואי שליטה במצבים חריפים וכרוניים על רצף מעגל החיים.

עקרונות:

- ההתנסות הקלינית תאפשר יישום הידע הנלמד במהלך ההשתלמות
- ההתנסות תאפשר אימון ותרגול בביצוע פעולות סיעוד רלוונטיות עד לרמת ביצוע עצמאי
- ההתנסות הקלינית תתמקד בלימוד ותרגול מיומנויות של קבלת החלטות קליניות בטיפול
- יושם דגש על פיתוח תכונות להתערבות רב תחומית עם צוות רב מקצועי והדרכות פרטניות
- תרגול פעולות סיעוד ראה נספח מספר 1

יעדי ההתנסות:

- יכיר פרוטקולים למניעה וטיפול במטופלים עם פצעים ו/או בסיכון לפתח פצעים
- יבצע אומדנים רלוונטיים
 - אומדן עור
 - אומדן פצע
 - אומדן כף רגל סוכרתית
 - יבצע אומדן דפקים פריפריים
 - אומדן זיהום
 - אומדן סטומה
- יבצע הערכת פצע
- ייחשף לתהליך אבחון סוגי הפצעים השונים
- יתרגל מיומנויות החלטה וטיפול:
 - פצעים
 - סטומה
 - הוצאת תפרים
 - חיבור וניתוק לחבישה בלחץ שלילי
 - הטרייה בעזרת רימות
 - ביצוע אגידות
 - ביצוע הטרייה כירורגית שטחית
- יכיר ויתאים סוגי החבישות בהתאם למצב הפצע ומיקומו
- יכיר ערכי בדיקות מעבדה והדמייה רלוונטיות
- יטפל במטופל עם כוויות

- כיור סוגים שונים של אביזרים וציוד תמיכה לטיפול ומניעת פצעים
- יתרגל הדרכת המטופל ומטפל עיקרי
- יתנסה בכל פעולות הסיעוד
- יחשף לתהליך קבלת החלטה על הכנסה והוצאת קטטר שתן במטופל עם פצע
- יחשף לתהליך קבלת החלטה על הזמנת ייעוצים וקבלת החלטה על מתן העשרה תזונתית
- יחשף לסוגי סטומות שונות
- יזהה סיבוכים בסטומה וכיר דרכי טיפול בהם
- יחשף לתהליך סימון סטומה
- יחשף לתהליך ההדרכה בשלבי הטיפול בסטומה
- יחשף לרצף הטיפול בית חולים קהילה
- יתאים את הציוד ואביזרי העזר לטיפול בסטומה
- יחשף למצבים מגוונים בהם נדרש טיפול בסטומה

תדריך לכתיבת/ הצגת תיאור מקרה

בחר מטופל/ת אשר עונה על אחד מהמקרים הבאים (נא לאשר את הבחירה עם מרכזת הקורס):

- מטופל עם פצע
- מטופל עם סטומה
- מטופל הסובל מאי שליטה
- **מטופל עם PEG**

הנחיות לכתיבת/ הצגת תיאור מקרה

1. הצגת נתוני המטופל:
 - פרטים סוציו דמוגרפיים
 - רקע בריאותי ומצב תפקודי
 - טיפול תרופתי
 - בדיקות עזר קודמות (אם ניתן, להתייחס לממצאי יועצים / מומחים)
2. הבעיה בעקבותיה המטופל פנה למטפל
3. ממצאי האומדן הגופני הרלוונטיים למצבו של המטופל
4. בדיקות המעבדה, בדיקות ההדמיה וממצאים נוספים רלוונטיים לתלונתו ולמצבו הבריאותי של המטופל
5. מהם הסיבוכים והסיכונים הצפויים למטופל בהתייחס לאבחנה, גיל, גורמי סיכון, טיפול תרופתי וגורמים רלוונטיים נוספים

6. היבטים פסיכוסוציאליים, תמיכה משפחתית וחברתית, דימוי גוף
7. מהו הטיפול שניתן למטופל ?
8. השוואת הטיפול שניתן למטופל עם העקרונות המפורטים בפרוטוקולי טיפול
9. מה הם היעדים להמשך מעקב וטיפול?
10. מהם המדדים שבעזרתם ניתן להעריך את תוצאות הטיפול שניתן למטופל
11. הערכת הטיפול שניתן בעזרת מדדים אלו
12. מה הדרכה שתתני להמשך טיפול?

נספח מספר 1: רשימת פעולות סיעוד להתנסות

חתימת המדריך/ה	תרגול	פעולות סיעוד
	סימולציה והתנסות	1. קבלת החלטה על טיפול בחבישות ומשחות לפצע קשה ריפוי. מתוך קבוצות חבישות ותרופות: Alginate, Hydrogel, Foam, Hydrofiber, Hydrocolloid, יוני כסף, הרטבות, דבש רפואי, קולגן, פחם, Skin barriers, Trolamine, גזה שומנית, חבישות לחות ותכשירים לחלוח העור, Alginogel.
	סימולציה והתנסות	2. הפנייה והחלטה על טיפול במשטחים תומכים (מזרנים, כריות הושבה).
	סימולציה והתנסות	3. קבלת החלטה על הכנסת צנתר לשלפוחית השתן לצורך מניעה וטיפול בפצע קשה ריפוי, באזור עכוז ופרינאום, מדרגה שלישית ומעלה וכן קיימת הערכה שדליפת השתן מעכבת את ריפוי הפצע.
	סימולציה והתנסות	4. קבלת החלטה על הוצאת צנתר משלפוחית השתן במצבים בהם הקטטר הוכנס לצורך מניעה וטיפול בפצע קשה ריפוי.
	סימולציה והתנסות	5. החלטה על טיפול ב Incontinence Associated Dermatitis קבוצות תרופות: מניעת: תכשירים להגנה על העור (Productive skin barriers) טיפולי: Hydrocolloids, Hydrogel, גזה שומנית, Alginogel, חבישות דבש רפואי, תכשירים מכילי אבץ, תכשירים להגנה על העור (Productive skin barriers) ותכשירים לחלוח העור.
	סימולציה והתנסות	6. החלטה על טיפול בכוויה דרגה ראשונה ודרגה שנייה <u>שטחית</u> עד ל 5% של שטח הגוף באשפוז ובקהילה. במטופלים מעל גיל 15 שנה. מתוך קבוצות תרופות: Alginate, Hydrogel, Foam, Hydrofiber, Hydrocolloid, יוני כסף, דבש רפואי, קולגן, Skin barriers, Trolamine, גזה שומנית, חבישות לחות ותכשירים לחלוח העור, Alginogel.

		פעולות סיעוד
	סימולציה	7. ביצוע חוקן דרך סטומה מסוג קולוסטומי במטופלים מעל גיל 18 ובתנאי שקיים מצב של היעדר יציאה למעלה מ- 72 שעות ולאחר שניתן טיפול במרכזי צואה ללא הטבה ובכפוף להוראת רופא.
	סימולציה וצפייה בהתנסות	8. ביצוע פעולת הוצאת גשר (ROD) לאחר ניתוח לבניית STOMA מסוג LOOP ILEOSTOMY או LOOP COLOSTOMY ובכפוף להוראה רפואית.
	סימולציה והתנסות	9. החלטה על מתן טיפול בפצע דרגה ראשונה ודרגה שנייה על רקע דליפה (אקסטרוזציה) מתוך קבוצות תרופות: Alginate, Hydrogel, Foam, Hydrofiber, Hydrocolloid, דבש טיפולי, Trolamine, Skin barriers, גזה שומנית, חבישות לחות.
	סימולציה והתנסות	10. הפרדת רקמה נימקית ושטחית שהחלה בתהליך היפרדות והתנתקות מעל מיטת הפצע בביצוע האחות ובכפוף להוראת רופא

רשימה ספרות מעודכנת לשנת 2023

קורס פצעים

מקורות משותפים לכל הקורסים

חוזרי מנהל הסיעוד המתפרסמים מעת לעת הינם מליבת העשייה ועל כן מחייבים את המשתלמות להתעדכן באופן שוטף. אי לכך, כלל חוזרי מנהל הסיעוד שיפורסמו / יעודכנו עד למועד בחינת הגמר הממשלתית יהיו חלק מהסילבוס המחייב לבחינה.

Comerford, K. (Ed.). (2023). **Nursing 2023 Drug Handbook**. Philadelphia, PA: Wolters Kluwer.

מסגרת חוקית לעבודת האחיות:

1. תקנות הרופאים (כשיריות לביצוע פעולות חריגות), תשס"א – 2001
https://www.health.gov.il/LegislationLibrary/Rofim_05.pdf
2. חוזר מנכ"ל מס' 43/2009 - פעולות סיעוד – עדכון חוזר 9/07 (מתאריך 17.05.07)
https://www.health.gov.il/hozer/mk43_2009.pdf
3. חוזר מנהל הסיעוד מס' 43/2001 – פעולות סיעוד
https://www.health.gov.il/hozer/ND43_01.pdf
4. חוזר מנהל הסיעוד מס' 45/2001 – קובץ הנחיות לביצוע פעולות חריגות, מהדורה רביעית מעודכנת
<https://www.health.gov.il/UnitsOffice/nursing/professionals/instractions/Documents/harigot.pdf>
5. חוזר מנהל הסיעוד מס' 177/2021 – אחריות משמרת במחלקות, מרפאות ויחידות טיפול (כלליות ומיוחדות) באשפוז ובקהילה – עדכון 2021
https://www.health.gov.il/hozer/ND177_2021.pdf
6. חוזר מנהל הסיעוד מס' 87/2010 - מתן מרשם בידי אח או אחות מוסמכים
https://www.health.gov.il/hozer/ND87_2010.pdf
7. חוזר מנהל הסיעוד 99/2013 – מומחיות בסיעוד
https://www.health.gov.il/hozer/ND99_2013.pdf
8. חוזר מנהל הסיעוד מס' 197/2022 – ריכוז הפעולות שנוספו מעת לעת לליבת העיסוק המקצועי
https://www.health.gov.il/hozer/nd197_2022.pdf
9. חוזר מנהל הסיעוד מס' 118/2016 – הבטחת רצף הטיפול הסיעודי בעת שחרור ממוסד רפואי, עדכון 2016
https://www.health.gov.il/hozer/ND118_2016.pdf
10. חוזר מנהל הסיעוד מס' 144/18 – מיצוי הפוטנציאל התפקודי של האחיות במערך האשפוז והקהילה
https://www.health.gov.il/hozer/ND144_2018.pdf

11. חוזר מינהל הסיעוד מס' 151/19 - תהליך העברת משמרת "מקל" – במערך האשפוז והקהילה

https://www.health.gov.il/hozer/ND151_2019.pdf

12. חוזר מינהל הסיעוד מס' 145/19 - איתור מסוכנות לנפילות בקרב מטופלים באשפוז

https://www.health.gov.il/hozer/ND145_2019.pdf ובקהילה

13. חוזר מינהל הסיעוד מס' 155/19 – אומדן, מניעה וטיפול בכאב על ידי אחות מוסמכת במערך

https://www.health.gov.il/hozer/ND155_2019.pdf האשפוז והקהילה

14. חוזר מנהל הסיעוד מס' 154/19 – מניעה איתור והתערבות בכף רגל סוכרתית על ידי אחיות מוסמכת במערך האשפוז והקהילה.

https://www.gov.il/BlobFolder/policy/nd154-2019/he/files_circulars_nd_ND154_2019.pdf

15. חוזר המנהל הכללי מס' 6/2021 - טיפול בתלונות בעקבות פגיעה או הטרדה מינית במהלך

טיפול רפואי. <https://www.gov.il/he/Departments/policies/mk06-2021>

16. חוזר מנהל הסיעוד מס' 188/2021 פיתוח מקצועי מתמשך של האחיות במערך האשפוז

https://www.health.gov.il/hozer/nd188_2021.pdf והקהילה

17. חוזר מנהל הסיעוד מס' 191/2022 -תפקיד האחיות המוסמכת בטיפול במטופל עם חשד לאירוע מוחי

חד במערך האשפוז והקהילה https://www.health.gov.il/hozer/nd191_2022.pdf

18. חוזר חטיבת הרפואה 11/2021 הנחיות למניעת זיהומים הקשורים בצנתרים בכלי דם לטווח קצר

ולטווח ארוך https://www.health.gov.il/hozer/mr11_2021.pdf

19. חוזר מינהל הרפואה מס' 15/09 - הגבלה פיזית של מטופלים לצורך מתן טיפול רפואי

https://www.health.gov.il/hozer/mr15_2009.pdf

20. חוזר חטיבת הרפואה מס' 9/2022 - הערכה, ניטור ושימוש מושכל בתכשירים לטיפול בכאב שאינו

ממקום סרטני

https://www.gov.il/BlobFolder/policy/mr0092022/he/files_circulars_mr_mr09_2022.pdf

21. חוזר מינהל הסיעוד מס' 201/2022 בנושא: "תפקיד האחיות המוסמכת בתגובה אנפילקטית

(Anaphylaxis) במערך האשפוז והקהילה" https://www.health.gov.il/hozer/nd201_2022.pdf

פצעים וסטומה

Doughty, D.B, & McNichol, L.L. (2021). *Wound Ostomy and Continence Nurses Society Core Curriculum: Wound Management*. Lippincott Williams & Wilkins.

Carmel, J.E., Colwell, J.C. & Goldberg, M.T. (2021). *Wound, Ostomy and Continence Nurses Society Core Curriculum: Ostomy Management*. Lippincott Williams & Wilkins.

חוקים והנחיות בזיקה לעשייה הסיעודית ותחום ההכשרה:

1. חוזר מנהל הסיעוד מס' 153/19 – מניעה וטיפול בפצעי לחץ במערך האשפוז והקהילה.
https://www.health.gov.il/hozer/ND153_2019.pdf
2. חוזר מינהל רפואה 28/14 – הוראה למתן מזון ייעודי במוסדות רפואיים
https://www.gov.il/BlobFolder/policy/mr28-2014/he/files_circulars_mr_mr28_2014.pdf
3. חוזר מינהל רפואה 21/2011 – טיפול בפצע קשה ריפוי
https://www.gov.il/BlobFolder/policy/mr21-2011/he/files_circulars_mr_mr21_2011.pdf
4. חוזר מנהל הסיעוד מס' 97/13 - החלטה על הכנסת צנתר לשלפוחית השתן
https://www.gov.il/BlobFolder/policy/nd97-2013/he/files_circulars_nd_ND97_2013.pdf
5. חוזר מנהל הסיעוד מס' 14/102 - החלטה על הוצאת צנתר משלפוחית השתן
https://www.gov.il/BlobFolder/policy/nd102-2014/he/files_circulars_nd_ND102_2014.pdf
6. חוזר מינהל הסיעוד מס' 166/2020 - החלטה על טיפול בפצעים קשיי ריפוי בדרגות 3,4 באמצעות חבישות מתקדמות וטכנולוגיות לריפוי פצעים כפעולת סיעוד לאחות מוסמכת בקהילה ובמתאר הבית
https://www.health.gov.il/hozer/ND166_2020.pdf
7. חוזר מינהל הסיעוד מס' 194/2022 בנושא "סימון מיקום (פיוס) סטומה בקרב מטופלים המועמדים לניתוח בטן כפעולת סיעוד לאחות מוסמכת מתאמת/מרכזת תחום סטומה במערך האשפוז"
https://www.health.gov.il/hozer/nd194_2022.pdf
8. חוזר מינהל הסיעוד מס' 195/2022 בנושא "סימון מיקום (פיוס) סטומה בקרב מטופלים המועמדים לניתוח בטן כסמכות למומחה/ית קלינית/בכירורגיה במערך האשפוז"
https://www.health.gov.il/hozer/nd195_2022.pdf
9. חוזר מנהל הסיעוד מס' 192/2022 בנושא: החלפה או החזרה של צינורית גסטרוסטום (צינורית הזנה) במערך האשפוז והקהילה החוזר מתייחס לצינורית עם בלונית Tube
Gastrostomy Balloon
https://www.health.gov.il/hozer/nd192_2022.pdf